

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 3. po południu z wyjątkiem świąt i niedzieli.
Numer pojedynczy kosztuje w miejscu 5 ct., pościąg 7 ct.
Biuro Redakcyi i Administracyi Ul. Czarneckiego 18.

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi rocznie 18 zł.; kwartalnie 4 zł., miesięcznie 1 zł. 35 ct.
W miejscu rocznie 12 zł., kwartalnie 3 zł., miesięcznie 1 zł.
Przewodnik naukowy i literacki, dodatek miesięczny do *Gazety Lwowskiej*, otrzymują cało i półroczni abonenci bezpłatnie, dwierocznicy zaś i miesięczni za dopłatą, pierwsi 75 ct. drudzy 30 ct. — Przewodnik prenumerowany osobno kosztuje 4 zł.

Jednorazowe inseraty obliczają się po 7 ct, kilkorazowe po 6 ct. od miejsca jednego wiersza.
Listy należy frankować. Reklamacye otwarte wolne są od opłaty pocztowej.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Jego c. k. Apostolska Mość raczył najwyższym postanowieniem z dnia 20. marca b. r. najmilejściwiej zatwierdzić wybór właściciela dóbr Antoniego Paprockiego na zastępcę prezesa Rady powiatowej Jarosławskiej.

Ogłoszenie.

Z końcem marca 1875 r. było w obiegu na zasadzie ustaw z d. 24. grudnia 1867. (Dz. u. p. nr. 3 z r. 1868) i z d. 1. lipca 1868 (D. u. p. nr. 84):

A. Według rejestrów prowadzonych w uprz. austriackim banku narodowym, a obecnie sprawdzonych:

Udziałowych przekazów hipotecznych a mianowicie:

a) opiewających na monetę konwencyjną 12.150 zł., tj. w wal. zł. ct. austriackiej 12.757 50

b) opiewających na wal. austr. 81,729 250 zł. — ct.

Razem . . . 81,742.007 50

B. Wydanych z zamknięcia przez obie komisye kontroli: not państwa a mianowicie:

ednorożkowych . 73,903 096

pięcioreżkowych 109,351 530

pięćdziesięcioreż. 147,002 750 zł. ct.

razem . . . 330 257 376 —

w ogóle . . . 411,999 373 50

Wiedeń, 1. kwietnia 1875.

Z komisji Rady państwa dla kontroli Hugów państwa.

Dr. Henryk Perger de Pergenu, prezydent.

Dr. Ignacy Kaiser, członek komisji.

Dnia 4. kwietnia 1875 został wydany i rozesłany z c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu, XIV. zeszyt Dziennika ustaw państwa tymczasowo w wydaniu niemieckim i zawiera:

Nr. 36. Ustawę z 24. marca 1875 o przyczynieniu się skarbu państwowego do kosztów regulacji rzeki Mur w Styryi;

Nr. 37. Ustawę z 28. marca 1875 o prawomocności zapisów praw familijnych do ksiąg publicznych i o postępowaniu celem wykreślenia nieprawomocnych zapisów tego rodzaju;

Nr. 38. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z 28. marca 1875 o przydzieleniu gmin wiejskich: Ratten, Rottenegg i St. Kathrein do okręgu sądu powiatowego w Birkfeld w Styryi.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Lwów, dnia 6. kwietnia

Dzisiaj rozpoczyna się sesja sejmów krajowych. W dziennikach wiedeńskich powtarza się ciągle zapewnienie, że sesja ta zamknięta zostanie w pierwszej połowie maja. Z początku dodawano do tej wiadomości, że dla sejmu galicyjskiego i czeskiego zrobiony będzie wyjątek, ale i w takim razie kampania parlamentarna musiałaby się skończyć we wszystkich prowincjach przed końcem maja. Nie wiemy, z jakiego źródła pochodzi ta wiadomość, a jeżeli sądzić wolno z danych wskazówek, gotowibyśmy byli prawie zaręczyć, że źródłem jest kombinacja dziennikarska. Dotychczas sesja sejmowa odbywała się bezpośrednio przed sesją Rady państwa, więc termin zamknięcia posiedzeń był niejako z góry wskazany, a nie potrzeba było wielkiej domyślności, ażeby odgadnąć dzień ostatniego posiedzenia. A przecież mimo to, nieraz o dwa dni przewlokła się sesja sejmu galicyjskiego po za termin wytknięty już na samym jej schyłku. Dzisiaj sejmy krajowe zgromadzają się w porze niezwyklej, po niedawno zakończonej półrocznej kampanii parlamentarnej w Radzie państwa, która zgromadzi się napowrót dopiero w późnej jesieni. Sesja wspólnych delegacji nie będzie także wpływać na termin

zamknięcia sesji sejmowej, gdyż w najlepszym razie otwartą zostanie dopiero w sierpniu. Dzisiaj więc kombinacja dziennikarska ma trudniejsze zadanie, i dlatego nie przesądza o postanowieniu, jakie w tej mierze zapadnie w kołach rozstrzygających, niemamy, że wszelkie domysły są przedwczesne, dopóki sejmy nie wejdą na tor uregulowanej czynności i nie będą miały przed sobą dokładnego obrazu rozmiarów czekających je prac ustawodawczych i administracyjnych.

Chociaż od ostatnich przesileni skarbowych w Węgrzech upłynął czas bardzo krótki, chociaż jeszcze bynajmniej nie zataimowano źródła niedoborów, mimo to pewni posłowie noszą się już z wielkimi planami finansowymi i odgrzewają marzenia, które nawet przed dwoma laty, przed wielkim przesileniem giełdowym w obu połowach monarchii, były zaledwie śmiałymi. Mamy tu na myśli znaną historję z bankiem eskontowym, który w swoim czasie zaślepiał najtrzeźwiejszych posłów i wywołał nawet dość drażliwe nieporozumienia między przed- i zaliczawskim ministerstwem skarbu. Pominąwszy polityczne trudności w wykonaniu takiego planu, zwracamy tylko uwagę, że pierwszym warunkiem jego powodzenia jest wzmocnienie kredytu państwowego. Koloman Ghyczy podniósł znacznie kredyt Węgier za granicą, lecz w połowie drogi do wytkniętego sobie celu musiał odstąpić od rozpoczętej pracy. Dzisiejszy gabinet daje wprawdzie wszelką rękojmię, że nie zwiechnie dzieła tak świetnie rozpoczętego i idąc za przykładem danym przez poprzedniego ministra skarbu wszelkich doloży starań, ażeby kredyt państwowy odzyskał dawne znaczenie, chociażby to nawet wymagało pewnych ofiar w mniej naglących wewnętrznych potrzebach kraju. Ale stanie się to tylko w takim razie, jeżeli gabinet nie będzie zważać na głosy, które uważając sam

fakt koalicji stronnictw za nieomylny środek na dotychczasowe dolegliwości skarbowe, chciałyby zejść na dawny, w skutkach tak zgubny kierunek polityki skarbowej. Izba nie podziela tych mrzonek, czego dowiodła przy uchwaleniu ustawy o pensjach nauczycieli szkół ludowych. Mimo gotowości do największych ofiar na rzecz oświaty, większość deputowanych, liczyła się dokładnie z trudnościami skarbowymi i na razie porzuciła na skromnym wymiarze pensji.

Francuski minister sprawiedliwości Dufaure odniósł formalne zwycięstwo, bo mimo oporu Buffeta okólnik jego do prokuratorów uznał republikę jako legalną formę rządu i został wydrukowany w urzędowym dzienniku. Ale za to formalne zwycięstwo sprawy republikańskiej Francji ponosi ciężką ofiarę, bo równocześnie z niem ustała harmonia i solidarność w gabinecie. Buffet ustąpił ale nie pogodził się szczerze ze zdaniem większości ministrów i przy najbliższej sposobności niezawodnie w ten sam sposób bronić będzie interesów konserwatystów a w swoim zakresie już dzisiaj osłabił znaczenie okólnika, nie usuwając prefektów znienawidzonych przez republikańskie stronnictwo. Jeżeli zważymy, jak wielkie nadzieje pokładali republikanie w harmonii i solidarności dzisiejszego gabinetu zaraz po jego nominacji, to z wszelką słuszością dzisiejsze ich zwycięstwo nazwać możemy Pyrrusowym. Bonapartyści zadowoleni z tych rozterek gabinetowych, szyszą ze zwycięstwa republikańskiego, a Cassagnac stroi sobie żarciki z Gambetty, mianując go przyszłym ambasadorem francuskim w Petersburgu. Sytuacja polityczna we Francji jest tedy dzisiaj taką samą, jak przed uchwaleniem ustaw konstytucyjnych. Republika istnieje formalnie, republikanie uważają siebie za stronnictwo rządzące, a mimo to w urzędowych aktach gabinetu występuje na jaw dawna chwiejność i niepewność.

SYLWETKI

O BCYCH PISARZY

III.

Znane przedmowy Dumasa do dzieł dramatycznych, o ile krytykują istniejące moralne i społeczne stosunki, o ile z wielką werwą i logiką podnoszą najdelikatniejsze odcienia uczuć ludzkich, o tyle są znakomitym komentarzem samych dramatów, jeżeli jednak autor zaczyna w nich mówić jak ma być, a nie jak jest, wtedy chybia celowi, wpada w paradoksalność, i w marnostkach widzi środki pomocy i naprawy zła.

Powodzenie sceniczne natomiast nigdy Dumasa nie zawiodło. Obdarzony nadzwyczaj żywą imaginacją i delikatnem uczuciem, od dzieciństwa studiował otaczające go towarzyszy i dociekał motywów, kierujących naszymi czynnościami. Własne namietności uczucia były dla niego pierwszym a może i najlepszym studjum, to też rzecz można, że wszystkie tematy do swych powieści i utworów scenicznych sam przeżył, charaktery do nich kopiował z rzeczywistości, i zawsze miał na oku tylko to, co widział.

— Tysiące ludzi — powiada on — robię same doświadczenia, i przechodzi te same cierpienia, nie odczuwając ich jednak w ten sposób jak poeta, nie mogą wysnuć z nich nauki dla drugich.

Dumas jednak umie wyzyskać swe doświadczenia, a złotą naukę życia przemienić w dobrą monetę. Dla tego są jego dzieła tak charakterystyczne, dla tego mają tak ogromne powodzenie, bo każdy niemal z widzą przypomina sobie, że widział podobne charaktery, że przeżył podobne namietności,

a tem samem jest niejako osobiście interesowanym w scenicznym przedstawieniu.

Zdawałoby się, że Dumas pisze tylko dla sceny, że w utworach dramatycznych nie ma zupełnie na oku czytelników, tymczasem równie chce sobie ich pozyskać, jak ową publiczność, która mu na przedstawieniu będzie dawała oklaski. Sam on to wyznaje, mówiąc:

— Dzieło dramatyczne musi zawsze w ten sposób być pisane, jak gdyby nigdy nie miało urzecz sceny, albowiem scena niezmiennie nie jest, jak czytaniem dla tych, którzy czytać nie chcą albo nie mogą; o powodzeniu sztuki orzekają ci, co uczęszczają do teatru, o jej stałej wartości jednak ci, którzy doń nie uczęszczają. Widzowie robią utwór rozgłosnym, czytelnicy — robią go trwałym. Sztuka, której nie pragniemy przeczytać, oglądawszy ją już w teatrze, nie ma żywotnej siły — choćby się doczekała dwóch tysięcy przedstawień. Słowem, ażeby dzieło dramatyczne miało wartość rzeczywistą, niezawisłą od pomocy aktorów, to styl poety musi wywołać przed oczyma czytelnika to samo życie, ten sam interes, który widzów pobudza do oklasków.

Tak mówi autor, mający największe dzisiaj powodzenie sceniczne, o którymby się zdawało, że pisze tylko i tylko dla sceny. Czytając też utwory dramatyczne Dumasa, rzeczywiście przekonujemy się, że postępuje według powyższej zasady, jego styl bowiem odznacza się żywością i dowcipem, jego dialogi wiążą nas i porwują, a jego dzieła możemy czytać z równem zajęciem, jak gdybyśmy czytali powieści.

Chcąc wpajać w swych widzów i czytelników zasady moralności używa Dumas nader heroicznych środków i przedstawia zło w całej swej nagości. Najprzewrotniejsze charaktery kobiet są dlań ulubionym tematem, na żadnej zbrodni pióro jego się nie zatrzyma. Przedsigwiał on sobie pisać dla ludzi zepsutych i tej wymówki też używa,

chcąc się uniewinnić z zarzutu niemoralnego pisarza. „Spodziewam się — powiada w przedmowie do *Damy kameliowej* — że książki tej nie dacie swym córkom do ręki, i że ich nie zaprowadzicie na przedstawienie moich sztuk. Jesteśmy więc w zamkniętym towarzystwie i nie potrzebujemy na nikogo uważać.

Moralna strona jego pism była twarzą orzechem do zgryzienia dla akademii francuskiej, gdy niedawno powzięła myśl zaproszenia go do swego grona. Zaproszenie to należy bezsprzecznie do największych tryumfów jego talentu. Owa akademія bowiem, która zamknęła swe bramy przed Moliere'm i Lafontaine'm, która nie uznała talentów Balzaca, Bérangera, Lammenaisa, Dumasa ojca, Teofila Gautier i innych znakomitych mężów, znalazła miejsce dla autora takich romansów, jak *Aventures de quatre femmes*, takich dzieł scenicznych, jak *La princesse Georges*. Zaiste, to wielki tryumf talentu, czy szczęścia...

I spokojna, poważna akademія francuska przeszła różne rewolucje zanim stała się o tyle liberalną, aby przyjąć w swe szeregi — romansopisarza. Do niedawnych czasów była ona konserwatorium tak zwanego francuskiego klasycyzmu i tarczą, do której zmierzały wszystkie dowcipy młodszych literatów. O większej części akademików świat dowiedział się dopiero ze spisu „czterdziestu“, podczas gdy najznakomitsi ludzie nie mieli nadziei przekroczenia zapieśnionych progów akademii. Aby dać poznać jak niskie miał wyobrażenie o akademikach, kazał sobie Piron napisać na nagrobku:

*Ci-gît Piron, qui ne fut rien
Pas même académicien...*

Jules Janin rozpoczął po śmierci jednego z akademików felieton temi słowy:

— Od czasu do czasu umiera jeden

z członków akademii, aby światu zamydlić oczy, że żył kiedykolwiek!..

Kto inny znów powiedział dowcipnie: „*A l'académie il sont quarante, qui ont de l'esprit comme quatre* — słowem z powodu każdego nowego wyboru padały na akademii dowcipy i uciunki, podnoszące jej wyłączność i pedanterję.

Przed laty jeszcze pięćdziesięciu występowała akademія z całą powagą przeciw nowemu kierunkowi w literaturze przebijającemu się w dziełach Lamartina, Viktora Hugo i Aleksandra Dumasa. Stały sekretarz akademii, Auger, wyruszał w pole przeciw romantykowi, jako przeciw największemu nieprzyjacielowi estetycznego smaku i wszelkiego poczucia piękna w literaturze. A wówczas z pewnością nie uwierzonoby, że naczelnicy nowej szkoły, że Wiktor Hugo, Lamartine i Alfred de Musset będą kiedyś policzeni do towarzystwa czterdziestu nieśmiertelnych.

Ale i zacofana akademія nie mogła się oprzeć okrzykowi: *Place aux jeunes!* nie mogła sobie zatkać uszu na coraz silniejsze wołania, więc z bolem przyjęła najprzód Lamartina w r. 1829. Dwanaście jednak lat musiało upłynąć, zanim się udało naczelnikowi szkoły, najodważniejszemu i najgenialniejszemu z romantyków zdobyć jedno z czterdziestu miejsc. Nominacja jednak Hugona, którą uważano jako odstępstwo od wszelkich tradycyjnych zasad, ogromne wzbudziła podziwienie. Najbardziej jednak zacofani konserwatyści musieli przyznać, że poeta takiego znaczenia jak Hugo miał zupełne prawo do najwyższego zaszczytu francuskiego pisarza — do tytułu akademika.

Od tego czasu wolniejszy cokolwiek prąd zawiął przy obieraniu członków akademii, a chociaż zawsze zwracano się z większym zaufaniem ku pisarzom poważnego i klasycznego kierunku, to przecież nie odznaczano także miejsca odważnym nowym talentom, odznaczającym się na polu pełnej

Od dłuższego czasu jakby za danem z góry hasłem przestano w Niemczech i Francji rozpisywać się o stosunkach alzacko-lotaryngskich. Że Francuzi unikali dłuższy czas demonstracyjnych objawów sympatyj dla utraconych prowincji, wynika to z przestrzegania obecnie systemu politycznego w obec Niemiec. Nikt nie wspomina o wojnie odwetowej, nikt nie przechwala się postępiami reorganizacji wojskowej — jednym słowem Francuzi przybrali na pozór czy szczerze taką postawę, jak gdyby postanowili żyć w przykładowej i stałej zgodzie ze swoimi sąsiadami za Renem. Ale dlaczegoż mijało tak długo dziennikarstwo niemieckie, które w pierwszych latach po zakończeniu wojny drukowało nieustannie długie korespondencje z Strassburga, podnoszące w różowym świetle postępy germanizacyjne w obu nowych prowincjach. W ostatnich dniach równocześnie spotkał się z kilku artykułami i korespondencjami, które nam wyjaśniają powód tego milczenia. Korespondenci strassburscy nie chcą sprawiać ziomkom swoim przykrości odsłonięciem nagiej prawdy a nadal w dotychczasowym tonie nie mogą pisać, jeżeli nie zechcą stanąć w jaskrawej sprzeczności z faktycznym stanem rzeczy. Jeden z tych korespondentów miał swobodniejsze ręce, bo nie przedstawiał dotąd stosunków alzacko-lotaryngskich w fałszywym świetle. Z jego więc listu dowiadujemy się, że stosunki w owych prowincjach niemieckich nie uległy wielkiej zmianie od czasu zawarcia pokoju. Wszystko, co przypomina łączność z Niemcami spotyka się w Alzacji i Lotaryngii z nieufnością, uprzedzeniem i niechęcią a wszystko co może odświeżyć wspomnienia z czasów francuzkich i ożywić nadzieje separatystyczne, wywołuje szczerą zapał. Niemcy, którzy zaraz po zawarciu pokoju osiedlili się w nowych prowincjach, dotąd żałują tego kroku, bo pobyt ich tam jest nieznośnym a niemają nawet tej pociechy, że posunęli naprzód proces polityczno-społecznej assimilacji. W tej chwili właśnie przekonał się rząd niemiecki, z jaką otwartą nieufnością i niechęcią walczyć musi na każdym kroku nawet przy wprowadzeniu w życie zbawiających zarządzeń. W skutek rozszerzenia fortyfikacji w Strassburgu uzyskaną została znaczna przestrzeń gruntów, na której mogłaby powstać nowa wielka dzielnica. Strassburg utyskuje ciągle

życia sztuki dramatycznej. W ten sposób weszli do akademii pisarze dramatyczni jak Legouvé, Ponsard, Emil Augier, Sandeau, Octave Feuillet i Camille Doucet, a nawet i krytyk Jules Janin na kilka tygodni przed śmiercią. Kilkuletnia zacięta walka z akademią poprzedziła jego wybór, albowiem długo oburzali się akademicy na samą myśl, aby przyjąć do swego grona człowieka o tak lekkim piórze jak Janin, i dopiero wzięli na to, że Janin obok swych nieporównanych felietonów napisał kilka dzieł uczonych, dopiero ten wgląd zdołał przemódz zacięty opór...

Nominacja Dumasa syna jest jeszcze śmielszym krokiem akademii, bo nie miał on za sobą żadnego uczonego dzieła, któreby mu było poleceniem, lecz owszem w swych przedmowach do dzieł dramatycznych daje niezaprzeczone dowody braku erudycji. Więc przy nowym wyborze talent tylko zwyciężył. Gdyby ktoś jeszcze przed dwoma laty powiedział był Dumasowi, że zostanie członkiem akademii, toby się sam był na to roześmiał, nie przypuszczał on tego bowiem tak dalece, że w marcu jeszcze w r. 1873 napisał w przedmowie do swej *Femme de Claude* o akademiku Cuivillier-Fleury, będącym obecnie jego kolegą: „takiego wyrazu nie pozwoliłbym sobie, gdybym był członkiem akademii“, albo *vous trichez* itp. a następnie: „Akademia jest korporacją, której państwo i społeczeństwo poleciło zadanie uczenia i oświecania, wyszukiwania ludzi utalentowanych i przyciągania ich do siebie, a ona nie miała nic lepszego do czynienia, jak odepchnąć Moliera, który tymczasem wypełniał funkcje geniuszu, nie mając do tego koncesyj“.

Ciekawi jesteśmy, czy niespodziewane przyjęcie do grona czterdziestu wpłynie na sposób pisania Dumasa, czy i dalej w zesposumem tylko społeczeństwie będzie szukał swych typów?

A. E.

na przeludnienie, brak i drożyznę pomieszkani, więc rząd niemiecki mniemał, że wyświadcząc gminie wielkie dobrodziejstwo ofiarując jej sprzedaż tych gruntów. Wbrew oczekiwaniu propozycja ta nie znalazła żadnego uznania ani u reprezentacji gminnej ani u ludności. Jedni przypisują tę obojętność wysokiej cenie, inni prywatnemu interesowi członków reprezentacji, którzy biorą wysokie czynsze za mieszkania w własnych, w środku miasta położonych kamienicach i wrzekomo z tego powodu przeciwni są wszelkiemu rozszerzeniu Strassburga. Motywa te wydają się wcale prawdopodobnymi ale korespondent, z którego listu czerpiemy te szczegóły, przedstawia rzecz w innem, dla Niemców wcale niepomysłnym świetle. Nie mamy żadnego powodu do podejrzywania tego korespondenta o roztoczenie przekręcanie faktów, bo dotychczasowe listy jego tchnęły zawsze otwartą nienawiścią ku Francji. Zapisujemy te fakty dla tego, bo usposobienie ludności w Alzacji i Lotaryngii ma niezmierną wagę dla stosunku Francji do Niemiec. Dopóki assimilacja obu tych prowincji nie zostanie dokonana, Francja będzie mogła w każdej chwili rozpocząć walkę odwetową bez narażenia się na klęskę moralną, jaką wyzywająca postawa rządu w r. 1870 zadała jej sprawie już w chwili wypowiedzenia wojny.

Podróż Najjaśniejszego Pana.

Dnia 3. b. m. z rana o godz. 7. odbył Najj. Pan w Tryście przegląd wojska na podwórzu koszar, poczem zwiedził zakłady wojskowe. Następnie udał się Najj. Pan do rampy kolejowej, obok której wystawiono wspaniałą trybunę. Z tam roztacza się przepyszny widok na nowy port. Od rampy udał się Najj. Pan na molo nr. 2., gdzie wskazano Mu już wykonane i jeszcze wykonać się mające roboty. Z tam udał się Najj. Pan do największej grobli portowej, gdzie powitany został przez niezliczone tłumy ludności. Po zwiedzeniu portu powrócił Najj. Pan pieszo do rezydencji, gdzie w sali głównej oczekiwali Jego przybycia pp. minister prezydent ks. Auersperg, hr. Andrassy, br. Pretis, br. Pino i br. Morpurgo.

Uroczystości odsłonięcia pomnika dla Cesarza Maksymiliana, towarzyszyła najpiękniejsza pogoda. Nieprzebrane tłumy ludności wzięły udział w tym wspaniałym obchodzie. Przed przepysznie urządzonej pawilonem na t. z. *Piazza Giuseppina* oczekiwali pp. ministrowie i dygnitarze państwowi przybycia Najj. Pana. Plac zajęty był przez dwa bataliony piechoty i przez członków wiedeńskiego stowarzyszenia weteranów „Tegetthoff“. Najj. Pan w uniformie marszałka przybył w towarzystwie Najd. Arcyksięcia, generałów i licznej świty; w chwili pojawienia się Najj. Pana odezwały się z tysięcy piersi entuzjastyczne okrzyki.

Prezydent ścisłego komitetu pomnikowego, Lorenta, powitał Najj. Pana piękną mową w języku włoskim. Podziękował on Najj. Panu, że raczył najlaskawiej zaszczyścić swą obecnością niniejszą uroczystość. Mowca podniósł następnie zasługi s. p. cesarza Maksymiliana i cześć jaką go otaczał Tryest. „Powodowany najszlachejczymi zamiarami, przedsięwziął On olbrzymią humanitarną misję, niestety bezskutecznie. Katastrofa w Queretaro wstrząsnęła całą Europą i poruszyła do głębi Tryest, gdzie poważna liczba mieszkańców postanowiła za pomocą dobrowolnych składek we wszystkich krajach monarchii, wystawić pomnik. Racz Najj. Panie wraz z Najdostojniejszym Swym domem uznać w tym pomniku najwymowniejszy dowód uwielbienia i miłości ze strony tej niezliczonej liczby osób, które swoim współudziałem cześć pamięć dostojnego Brata Twego w sposób świetny, i przekazują potomności Imię Jego otoczone aureolą sławy. Niechaj pomnik ten będzie świadectwem przywiązania Tryesteńczyków do najmiłościwiej panującego nam Domu Monarszego, z którym zawsze dzielą radość i smutek.“ Mowca upraszał w końcu Najj. Pana, ażeby raczył najlaskawiej przyjąć medal wybity na pamiątkę tej uroczystości i ażeby rozkazał odsłonić pomnik.

Najj. Pan odpowiedział: „Wszystkim tym, którzy poruszyli myśl wystawienia pomnika dla Mego kochanego, nieszczęśliwego Brata, tudzież wszystkim tym, którzy przyczynili się do wykonania tego dzieła, składam serdeczne dzięki. Tak jak On był pełen miłości dla Tryestu tak też Tryest zachowa dlań przez ten pomnik wieczną pamięć. Jeszcze raz dziękuję za cześć i uwielbienie, jakie okazaliście Panowie Mojemu

Bratu; a teraz upraszam Panów przystąpić do odsłonięcia Jego pomnika“.

Wśród odgłosu hymnu narodowego, odegranego przez trzy kapele wojskowe i wśród nieustających okrzyków, spadła zasłona. Pomnik przedstawił się w całej swej okazałości. Najj. Pan kazał przedstawić sobie wszystkich, którzy przyczynili się do wykonania tego dzieła i wyraził im najwyższe swe zadowolenie. Po dokładnem obejrzeniu pomnika udał się Najj. Pan na *quai Pescatori*, kazał defilować wojsku i odjechał do rezydencji.

Przy uroczystem odsłonięciu pomnika dla s. p. Cesarza Maksymiliana, byli obecni prócz naczelników wszystkich władz miejscowych i korporacji, wszyscy członkowie obszerniejszego komitetu pomnikowego, członkowie b. meksykańskiego dworu i intendatury w Miramare, następnie wszyscy konsulowie, zastępcy municypium, deputacy gieldy, Lloyd'a i innych zakładów marynarskich, gubernator Fiumy, hr. Szapary w kostiumie węgierskiego magnata, prezydent parlamentu dr. Rechbauer, podpułkownik Kodolitsch, generał konsul Herzfeld, kapelan nadworny Racie, deputacya wiedeńskiego stowarzyszenia Grillparzera i t. d. U stóp pomnika złożono wieńce.

O godz. 2. po południu wyjechał Najj. Pan w towarzystwie licznie zaproszonych gości do arsenału Lloyd'a celem zwiedzenia robót. Wszędzie witano Najj. Pana z zapalem. Następnie zwiedził Najj. Pan po kolei budowę okrętu „Donau“, fabrykę lin „Angeli“, budowę okrętów kazamatowych „Kaiser Max“ i „Don Juan“ potem powrócił do rezydencji.

Przegląd polityczny.

Austria-Węgry. Dnia 3. b. m. odbył się w Wiedniu wybór posła do sejmku niższoo-austriackiego z grupy większych posiadłości w miejsce zmarłego br. Geusau. Wybrany został Józef hr. Hoyos-Sprinzenstein. — Tegoż samego dnia wybrała niższoo-austriacka Izba handlowa swego radcę F. W. Haardta posłem na sejm krajowy.

— Stowarzyszenie miejskie w Gracju, zamierzało wystąpić przeciw osiedleniu się w tem mieście Don Alfonsa i jego małżonki. *Presse* dowiaduje się, że właściwa władza postanowiła wystąpić przeciw wszelkiej podobnej demonstracji. Don Alfons przybył do Gracju d. 3. b. m. w południe; na dworcu powitał go jego marszałek kapitan Santacruz.

— Gminy wiejskie średniej Krainy wybrały d. 3. b. m. posłem na sejm Piotra Grasdella, z stronnictwa młodostłowieńskiego; kandydat starostłowieński, Zeler, otrzymał tylko 4 głosy.

— Minister prezydent ks. A. Auersperg wyjedzie jeszcze w ciągu bieżącego miesiąca do wód karlsbadzkich. Minister dr. Stremayr jest jeszcze ciągle chory.

— Jeden z dzienników wiedeńskich doniósł, że generał dyrektor kolei Karola Ludwika, dr. Sochor, zamierza przenieść się w tym samym charakterze do pewnej zagranicznej kolei. *Presse* zapewnia, że całe to doniesienie pozbawionem jest wszelkiej podstawy.

— Serbski kongres kościelny został zwołany na dzień 30. maja; królewski komisarz Huber równie jak patriarchy Iwackowicz został wezwany do poczynienia stosownych zarządzeń.

— Na posiedzeniu Izby niższej sejmku węgierskiego w d. 3. b. m. zabierali głos w rozprawie ogólnej nad podatkiem od transportów, Csiky i Ernest Simonyi; ostatni robił rządowi ponownie zarzut, iż działa bez programu skarbowego. Na ten zarzut odpowiedział minister skarbu, Szell, że polityką zalecaną przez Simonyego nawet w przybliżeniu nie można by utrzymać równowagi w gospodarce państwowej. Helly przemawiał przeciw przedłożeniu. Odpowiedział mu minister skarbu Szell i minister Tisza wśród oznaków zadowolenia Izby. Przy głosowaniu przyjął Izba, z wyjątkiem Sasów i skrajnej lewicy, projekt ustawy za podstawę do obrad szczegółowych.

Niemcy. Potwierdza się, że niemiecki urząd zagraniczny wydał w dniu 3. lutego b. r. notę do gabinetu belgijskiego. Rząd niemiecki uskarża się w niej mianowicie na zaczepki, jakie spotykają niemieckie instytucje państwowe ze strony prasy belgijskiej. Nota wspomina także o słynnym zamachu niejakiego p. Duchaine ze Spaa, o którym *Gazeta* nasza w swym czasie obszernie pisała. Wedle *Journal de Paris* uważa się rząd niemiecki także na to, że w Belgii zbierają się składki na rzecz klerikalnej prasy pruskiej, czemu jednak zaprzeczają ze strony niemieckiej jak również

doniesieniu tego dziennika, że gabinet belgijski zakomunikował tę notę wszystkim mocarstwom, które gwarantowały niepodległość belgijską.

Odpowiedź rządu belgijskiego na powyższą notę odeszła z Brukseli jeszcze 19. lutego. Treść jej nie jest znana dotychczas, lecz prawdopodobnie wyjdzie na jaw nieza długo, gdyż sprawa ta ma być przedmiotem interpellacji w parlamencie belgijskim.

— Wczoraj podjął sejm pruski na nowo swą pracę przerwana feryami wielkanocnymi. W dotychczasowym przebiegu tegorocznej sessji załatwił on jedynie budżet i uchwalił w dwóch czytaniach projekt ustawy o odjęciu dotacyi duchowieństwu katolickiemu. Z szeregu zadań, które czekają na załatwienie, wymieniamy: ordynację prowincjonalną dla wschodnich prowincji monarchii, ustawę o administracji majątków kościelnych, i wniosek dep. Biesenbach o zniesieniu ustaw kościelnych t. z. majowych.

— W dziennikach znajdujemy wzmiankę, że książę biskup wrocławski został wezwany do złożenia godności biskupiej, najprzód w ogóle dla tego, że stawiał opór ustawom majowym, a w szczególności, że w piśmie, do ks. Kieka w Kamionie wystosowanem, powołał się na ostatnią encyklikę papieską, która wyklina każdego księdza obejmującego wbrew woli biskupa urząd proboszcza.

— *Kurier Pozn.* z 3. kwietnia pisze: „Jak się dowiadujemy, obie kapituły metropolitalne wysłały do Ostrowa deputacyę wspólną dla powinszowania Jego Eminencji Arcybiskupowi naszemu godności kardynalskiej. Pojechali w tym celu przedwczoraj do Ostrowa ks. biskup sufragani Cybichowski i ks. Infulat Grandke, dziekan kapituły poznańskiej. Obaj ci dostojnicy spodziewani są dzisiaj z powrotem.“

— Za ogłoszenie encykliki papieskiej z dnia 5. lutego zostali dotychczas ukarani następujący redaktorowie pism katolickich: Redaktor *Eupener Ztg.* skazany na 14-dniowy areszt, redaktor *Geilenkirchener Ztg.* na taką karę, redaktor *Ems Ztg.* na grzywnę 400 mark albo 2 miesiące aresztu, redaktor *Kathol. Volksbothen* na 400 mark, wreszcie redaktor *Westph. Merkur*, dziennika, który pierwszy ogłosił ten dokument, na jeden rok więzienia.

— *Post* berliński donosi z pewnego źródła, że rząd ma zamiar przedłożyć sejmowi pruskiemu w tej jeszcze sessji projekt wcielenia księstwa Lauenburg do pruskiej monarchii, skoro tylko stany tego księstwa dadzą na to swoje przyzwolenie.

Francja. W pałacu elizejskim odbyło się d. 1 b. m. uroczyste wręczenie orderu złotego runa marszałkowi Mac-Mahonowi przez pełnomocnika hiszpańskiego markiza de Molins. Marszałek Mac-Mahon zaprosił na tę uroczystość wszystkich kawalerów tego orderu, bawiących w Paryżu a między innymi także Thiersa. Do tego ostatniego wysłał marszałek introduktora ambasadorów, Mollarda, polecając mu, ażeby zaprosił byłego prezydenta republiki na tę uroczystość, na obiad i recepcję i wyraził mu przytem „des compliments tout particuliers“ prezydenta republiki. Thiers który nie widział się z marszałkiem od pamiętnej nocy 23 maja 1873 odpowiedział wysłannikowi, że jeżeli obecność jego byłaby nieodzownie konieczną, przyjąłby z zadowoleniem zaproszenie, że jednak, gdyby tak nie było, pozostałby chętnie w domu, gdyż z powodu podeszłego wieku przychodzi mu z trudnością brać udział w towarzystwie świata urzędowego. Na drugi dzień był Mollard zwów u Thiersa z oświadczeniem, że obecność jego nie jest konieczną i że marszałek dziękuje mu serdecznie za gotowość, z jaką chciał się oddać na jego usługi.

Oto są kawalerowie orderu złotego runa, którzy wzięli udział w uroczystości: Ks. Noailles, ks. Ludwik Talleyrand, ks. Nemours, ks. Aumale, ks. Joinville i ks. Ossuna. Pałac elizejski wyglądał w dniu tym bardzo uroczysto. W wielkim podwórzu ustawiony był batalion piechoty, który robił honory wojskowe kawalerom orderu, gdy wjeżdżali do pałacu.

Markiz de Molins przybył z orszakiem do pałacu o godzinie drugiej po południu; miał na sobie kostium orderu Calatrava z wielkim krzyżem tudzież order złotego runa. W sali recepcyjnej powitał markiza ks. Noailles, który miał na sobie uniform członka akademii francuskiej. Uroczystość wręczenia orderu odbyła się w sali *Hemicycle*. W środku sali ustawiono dwa połączane krzesła, jedno dla marszałka a drugie dla jego ojca chrzestnego przy tej uroczystości, ks. Noailles. Marszałek z rodziną znajdował się w sali przyległej. Gdy markiz de Molins wszedł do sali *Hemicycle* zaprosił ks. Noailles marszałka; powitał go ambasador hiszpański, poczem marszałek wręczył skarbownikowi zakonu rycerzy złotego runa przepisana takse w kwocie 7.500 franków. Cy-

remonia odbyła się według starodawnych przepisów. Marszałek zbliżył się do markiza Molinsa, który przy uroczystości tej nie występował w roli pełnomocnika hiszpańskiego lecz w roli wielkiego mistrza orderu, złożył przyrzeczenie poczem otrzymał inwestyturę i wstęgę orderu. Gdy marszałek został pasowany na rycerza, odczytał aktaryusz protokół, który podpisali wszyscy obecni kawalerowie orderu.

— Dzienniki republikańskie wyrażają się bardzo przychylnie o okólniku Dufaur'a do generalnych prokuratorów. *Temps* powiada, że okólnik ten wskazuje jasno i dobitnie obowiązki, których prokuratorowie dopełnić powinni. „Konstytucja lutowa otrzymała przez ten okólnik sankcję legalną i stała się tem samem integralną częścią prawa publicznego we Francji.“

— Doroczne zebranie komitetów katolickich odbyło się d. 1. b. m. pod przewodnictwem arcybiskupa paryskiego. Deputowany skrajnej prawicy Chesnelong miał mowę o ogólnych celach tych stowarzyszeń; inny członek stowarzyszenia Baudon miał odczyt o wolności nauk uniwersyteckich.

Anglia. Z Indji nadeszła telegraficzna wiadomość, że komisya, której powierzono przeprowadzenie procesu przeciw Guikowarowi z Barody, obwinionemu o zamiar otrucia rezydenta angielskiego, nie mogła się porozumieć co do wyroku. Decyzja ostateczna przysłużyła zatem wice-królowi indyjskiemu, z czego w Londynie mocno są niezadowoleni, gdyż krajowcy utrzymywali będą niezawodnie, że rząd angielski wytoczył ich księciu proces jedynie w celu pozbawienia go kraju.

Wicekról indyjski będzie miał trudne zadanie, gdyż jakkolwiek orzeczenie jego wypadnie, zawsze jedna strona będzie niezadowolona. W razie uniewinnienia trudno byłoby restytuować księcia, który stał pod zarzutem usiłowanego morderstwa; odebrać mu urząd także trudno, gdy sąd nie mógł się zdecydować na potępienie go.

— *Times* w artykule napisanym z powodu urodzin ks. Bismarcka powiada, że naród niemiecki skorzystał z tej sposobności aby przekonać kanclerza, że wszystkie przeciw niemu wymierzone zaczepki i intrzygi, wszystkie objawy złości i zawziętości utrwały tylko i umocniły miłość i przywiązanie ludu niemieckiego do niego. Z zachowania się ludu niemieckiego wynika niewątpliwie, że pochwała on w zupełności politykę swego kanclerza.

Szwajcarya. Powszechny traktat pocztowy, ułożony na sesyjnym kongresie pocztowym w Bernie jest już ratyfikowany przez wszystkie mocarstwa, które podpisały projekt. Wymiana ratyfikacji, jak już donieśliśmy, odbyć się ma 3. maja. Podajemy poniżej najważniejsze postanowienia tego traktatu.

Traktat powszechnego związku pocztowego, zawarty w Bernie 9. października 1874. ustanawia jeden obszar pocztowy, rozciągający się od przylądka północnego aż do Mogador w Marokko, od Islandyi aż do Fozoglu (w Nubii) od San Francisco i Nowego Orleanu na Wschód aż do Amuru i Nerczyńska w Sybirze. Obejmuje on wszystkie kraje europejskie, nadto posiadłości rosyjskie i tureckie w Azji; Egipt, Nubię, Sudan, Tunis, Algierję i Marokko w Afryce i Zjednoczone Stany Ameryki, a zatem przetrzeń około 37 milionów kilometrów kwadratowych z 370 milionami mieszkańców. Oto najważniejsze zasady traktatu: jednolite portoryum i swobodna wymiana pocztowa na całym obszarze związkowym. Portoryum wynosić będzie za listy, aż do 15 gramów wagi 25 centymów (10 ct. w. a.) Karty korespondencyjne powyższej sumy, za dzienniki, książki i druki aż do wagi 50 gramów 7 centymów. Traktat ten ma wejść w życie z dniem 1. lipca 1875.

KRONIKA.

— **W teatrze hr. Skarbka** jutro we śróde towarzystwo ruskie pod dyrekcją panny T. Romanowiczówny grać będzie wspólnie z Towarzystwem polskim.

* „**Błękitny poniedziałek**“ Wczoraj około godz. pół do 11tej w nocy w szynku Markusa Szama pod Dębem, wszczęła się z nie wiadomej przyczyny sprzeczka między Franciszkiem Krebą, czeladnikiem szewskim, a Wilhelmem Grünerem, kamieniarzem, przyczem pierwszy knypem szewskim pchnął w płeć drugiego, ten zaś przeciwnika swego równie mocno na twarz pokaleczył. Szewca, który mocno został obitym, musiano odwieźć do szpitala, Grünera zaś odprowadzono do domu.

* **Złożono wczoraj** wieczór w policyi czerwoną skórzaną torebkę z mosiężnem oku-

ciem zalezioną na ulicy Zamarstynowskiej. W torebce znajdują się 40 cent. dwa weksle i karta korespondencyjna do Ozyasza Laptera. Przedwczoraj znalazł Stanisław Skarbek, rębacz, na ulicy Jagiellońskiej i złożył w policyi pulares z 2 zł. 34 ct. i innemi notatkami słuchacza techniki Sk.

* **Zeszłej nocy** przytrzymała straż policyjna koło nowej tandety niewiadomego mężczyznę za podejrzenie posiadanie dwóch blaszanych kociolków, chustki białej i płachty. Rzeczy te są zapewne skradzione, gdyż aresztowany w drodze do policyi chciał je odrzucić. W policyi poznano w przyaresztowanym niebezpiecznego złodzieja Jana Mucowskiego, który właśnie w tym roku po odbyciu 8 letniego ciężkiego więzienia za kradzież, z domu karnego uwolniony został. Poszkodowany nie zgłosił się jeszcze po swoją własność.

* **Lody na Wiśle**, w Mieleckiem, ruszyły dnia 2go b. m. i popłynęły dalej nie zrzadzając nigdzie wylewu, co w tamtejszej okolicy jest rzadkiem wypadkiem.

* **Samobójstwo.** Dnia 19go marca obwiesił się włocianin Fedko Gały w Stupkach, w powiecie Tarnopolskim. Samobójca był nalogowym pijakiem.

— **Wielkie wrażenie** sprawiło w Peszcie samobójstwo dyrektora węgierskiego ogólnego Towarzystwa urzędniczego, Wincentego Waniczka, który d. 2. b. m. po południu otrął się zażywszy cyankali. Prezydent wspomnianego Towarzystwa przyszedłszy do biura zastał tam już Waniczka leżącego bez życia na ziemi. Z dwóch listów pozostawionych przez samobójcę, jeden, do prezydenta adresowany, brzmiał jak następuje: „Panie Prezydencie! Padam ofiarą mego losu, gdyż wiele ludzi uważałem za lepszych niżeli nimi są w istocie; zanałto się zawiąłem i już nie umiem wybrnąć z tego. Liłości białam dla mej biednej, pozabawionej wszelkich środków rodziny, która w oddziale ubezpieczeń Towarzystwa ubezpieczoną jest na kwotę 1,500 złr. — Od dłuższego już czasu wiedziałem, że stosunki majątkowe Waniczka są jak najgorsze, w rękach lichwiarskich obiegają weksle z jego podpisami, opłacane ogromnemi procentami, opowiadano sobie też o ryzykownych spekulacjach dyrektora Towarzystwa urzędniczego, które pochłonięły znaczne sumy i zachwiała nawet jego stanowisko w Towarzystwie. Między innemi zaangażował się on był do pewnej spółki w celu wyzyskiwania kopali srebra pod Granem, w które to przedsięwzięcie włożył 30.000 złr. — pożyczonych. W ostatnich dniach właśnie zapadły termin wekslowe, wierzyciele pozaskarżali weksle i wyrobili egzekucję, i to popchnęło Waniczka do samobójstwa. Czy i fundusz Towarzystwa, którego był dyrektorem, naruszone zostały przez lekkomyślnego spekulanta, okaże się dopiero z zestawienia bilansu, nad którym pracuje obecnie osobna komisya. Waniczek pozostawił wdowę i troje drobnych dzieci.

— **Samobójstwa** w całej Europie ostatnimi czasy stały się manią, której niestety ulegają nawet umysły poważniejsze i szlachetniejsze. I tak donoszą z Paryża o samobójstwie znanej w tamtejszych kołach arystokratycznych i dyplomatycznych matrony, baronowej Macédo, wdowy po admirałe portugalskim. Pani Macédo od roku cierpiała na raka, którego raz już operowano, lekarze jednak uznali konieczność powtórzenia operacji, na co chora oświadczyła, iż woli raczej umrzeć. Istotnie też już d. 23. marca chciała zacząć się węgłami, lecz wykonaniu zamiaru tego przeszkodziła pokojowa, która w czas jeszcze weszła do pokoju. W tydzień później chora zapowiedziawszy że wyjeżdża z domu pozwoliła służbie wyjść na miasto na całe popołudnie. O godzinie 4. powróciła pokojowa i z przerażeniem dowiedziała się, że baronowa nie wyjeżdżała wcale. Z pomocą przywołanej policyi wybito drzwi do pokojów chorej, gdzie znaleziono panią Macédo już bez życia leżącą na łóżku. Na zatkanym kominku stały jeszcze węgle, a zmarła trzymała w ręku fiaszeczkę z eterem. — Pani Macédo pozostawiła znaczny majątek.

— **Bajkopisarz duński** Hans Christian Andersen, obchodził d. 2. b. m. siedmiesiąte imieniny, przy której to sposobności deputacje kół literackich i towarzyskich z całej Danii składały sędziwemu jubilatowi gratulacje a król duński przysłał mu krzyż komandorski orderu Danebrog. Jednocześnie wyszły w Kopenhadze w wspaniałym wydaniu utwory Andersen'a w piętnastu językach.

— **Szalbierz.** W Paryżu przychwycono szalbierza, który od dłuższego czasu bawił tam wydając się za biskupa z Kanady i pod osłoną tej godności oszukał wiele osób. Samozwańczy biskup stawiony został przed sąd.

— **Zwłoki fizyka Volty**, sławnego wynalazcy stosu elektrycznego tegoż nazwiska, odkopywano niedawno na cmentarzu w Camnago, miastem pod Como, w celu zbadania czaszki tego uczonego. Akt ten odbył się z wielką uroczystością w obecności prefekta z Como i burmistrzów miast Como i Camnago, oraz deputacji wszystkich wszechnic włoskich, prezydenta lombardzkiego Towarzystwa historycznego i wielu uczonych i dostojników. Zwłoki które leżały w grobie od dnia 5go kwietnia r. 1827, stosun-

kowo dochowały się wcale dobrze; czaszkę mianowicie znaleziono w dobrym stanie, trochę tylko zczerniałą od wilgoci. Nad grobem znakomitego uczonego przemawiało kilku mowców, którzy przypomnieli jego zasługi na polu wiedzy. Aleksander Volta urodził się był w r. 1745 w Como i zrazu okazał zamiłowanie do poezyi, później oddał się naukom ścisłym, na którym to polu już w r. 1777 zasłynął jako wynalazca elektroforu i elektroskopu. Obserwacja pęcherzyków powietrznych, wydobywających się z wody, naprowadziła go później na ważne odkrycia w nauce o gazach. W r. 1782 wynalazł kondensator, a nieco później swój stos elektryczny, zapomocą którego wynalazek Galvaniego znalazł zastosowanie w nauce. Napoleon I. mianował Voltę hrabią i senatorem.

— **O ubytku wód** w rzekach środkowoeuropejskich, a jednocześnie przyborze górskich strumieni, mówił niedawno na posiedzeniu Towarzystwa geologicznego w Wiedniu, o czem donieśliśmy w właściwym czasie, radca ministerjalny p. Gustaw Wex. Obecnie p. Wex wydaje w tym przedmiocie dzieło, które przyjęte zostało przez Najj. Pana. Dla kraju naszego, tak obfitego w rzeki i strumienie, książka p. Wexa i podane w niej wskazówki co do zapobieżenia dalszemu ubytkowi wód, mieć będą niepoślednie znaczenie.

— **Bogini ospy.** Wychodzący w Szanghaji, w Chinach, dziennik angielski opowiada, że gdy zmarły niedawno cesarz chiński zachorował był na ospę, na kilka dni przed jego śmiercią obnoszono w uroczystym pochodzie po Pekinie olbrzymi obraz przedstawiający boginię tej zarazy, a następnie wniesiono go do pokoju chorego cesarza i czczono tam modłami i ofiarami. Gdy wszakże mimo tych holdów bogini ospy nie dała się zmieknąć i cesarz zakończył życie, zemszczono się srogo na jej wizerunku, bito go bowiem, lżono w najrozmaitszy sposób a w końcu spalono!

— **Małpa jako plastunka.** Czytamy w *Corr. Havas*: Do ogrodu aklimatyzacyjnego w lasku Bułonińskim przywieziono świeżo z Afryki orangutana, który wzbudza wielkie zajęcie. Zwierzę to nazywane Tombuktu, ma 1 meter i 22 centymetrów wzrostu i jest zupełnie oswojone. Zrazu, gdy ze Sierra Leone wiezione było przez p. Capart do Francji, ciężko odchorowało zmianę klimatu i niewygody podróży okrętowej, ale już po 8 dniach Tombuktu wesoło po całych dniach igrał na pokładzie rozweselając podróżnych. Pewnego dnia usłyszano przerażający krzyk na pokładzie, na który powybiegali z kajut podróżni wraz z kapitanem i służbą okrętową; wybiegł i p. Capart, który poznał głos swojej żony i zobaczono panią Capart, odrzucającą z przerażenia. Zaledwie wymówiła słowa: „Tam — tam“ i wskazać ręką na szczyt masztu, gdzie z ośmiomiesięcznym dzieckiem państwa Capart na rękę siedział sobie Tombuktu najspokojniej i huśtał je tak, jak to czyniła zwykle matka. Od czasu do czasu dotykała małpa łapą ust dziecięcia, co także podpatrzeć musiała u matki, poczem znów je kołysała. Trwało to z pół minuty, aż nagle małpa wielkim skokiem spuściła się niżej, chwyciła się ogonem liny masztowej i zaczęła się kołysać w powietrzu ciągle trzymając na rękę dziecko. Okropny jęk wydarł się na ten widok z piersi matki, lecz kapitan okrętu zatkał jej ręką usta i zaklinał, ażeby była spokojną, gdyż przestraszona krzykiem małpa mogłaby upuścić dziecko. Tymczasem Tombuktu uznał za stosowne zaprzestać owej napowietrznej kołysanki i wielkimi susami spuszczać się zaczął po maszcie na dół. Właśnie potężna fala zachwiała okrętem, i małpa puściwszy się masztu już ze znacznej wysokości spadała na pokład, gdy z nadzwyczajną zręcznością udało jej się znów jedną łapą uciepić się liny, po której dostała się na drabinę a po chwili spuściła się na pokład. Biedna matka omdlała, lecz gdy odzyskała przytomność oddano jej dziecie zdrowe i nieuszkodzone bynajmniej.

— **W arystokratycznych kołach Paryża** wiele budził zajęcia w zeszłym tygodniu ślub młodego księcia Pawła de Chaulnes, drugiego syna zmarłego w r. 1867 księcia de Luynes, byłego porucznika gwardyi ruchomej, z córką rosyjskiego księcia Golicyna, który się odbył 1go b. m. w kościele Saint François-Xavier przy bulwarze inwalidów. Pan młody, liczący dopiero lat 23, należy do jednej z najzamożniejszych starych rodzin francuzkich, siedemnastoletnia panna młoda zaś, nie posiada nic oprócz nazwiska i niezwykłej urody. Ojciec jej, książę Galicyn, lubo Rossyanin rodem, jest gorliwym katolikiem i ma stanowisko w publicystyce francuzkiej jako współpracownik dziennika *Correspondant*.

— **Tajemnicze środki akustyczne.** M. Davis opisując w dzienniku *Nimrod of the Sea* połów wielorybów, zapewnia między innemi że te olbrzymie morskie posiadają niezbadane dotąd organa, za pomocą których porozumiewają się między sobą w wodzie na wcale znaczną odległość, większą niż promień widokowego rozciągającego się przed okiem majtki na szczycie głównego masztu, a zatem sześć do siedm mil angielskich. Dowodzą tego rozliczne doświadczenia rybaków trudniących się połowem wielorybów, jakkolwiek umiejętność nie jeszcze nie sprawdziła w tej mierze. Rybacy ci nawet, pe-

wni, że wieloryby porozumiewają się pomiędzy sobą, stosownie do tego urządzają na nie oblavy. Ponieważ woda jest wyborynym środkiem, a raczej przewodnikiem akustycznym, możnaby przypuszczać, że porozumiewanie się owo odbywa się za pomocą wydawanych pod wodą głosów; zadziwiałoby tylko w takim razie, że wieloryby rozumieją się na znaczną odległość mimo największej burzy i szumu fal.

MUZYKA.

(Z) Koncert panny Marceliny Kochańskiej odbył się w niedzielę pod kierownictwem pana Wilhelma Stengla a z współudziałem panów Tch., P. Wollmana i Prochaski. Rozpoczęła go sama młoda koncertantka z p. Stenglem waryacjami Moschelesa i Mendelsohna na temat z *Precyozy*. Wykonanie było wzorowe; szczególniej prześlicznie cieniowała panna K. ostatnią waryację w drobnej grze. W pięknym duecie Rubinsteinu najlepiej wypadły wszystkie solowe ustępy p. Cetwińskiego. Balladę *g-mol* Chopina, wykonała koncertantka z prawdziwym artyzmem; bardzo pięknie przedeklamowała początek i całą pierwszą frazę. Część ostatnia, zagrana w wielkiem *presto*, wypadła dość czysto, a finał z ogniem. *Traumes-Wirren* Schumannu wyszły z niepospolitą lekkością i elegancją, a po skończeniu zadziwiała sala od oklasków. Tercyową etudę (*gis moll*) Chopina odegrała w dość szybkim tempie, lecz ostatnią stronicę przyspieszyła niemal na tempo *presto prestissimo*, co sprawiło wielki efekt. Gra panny K. celowała tu spokojem wirtuoza, precyzją i wykwiutnością; przewyborny fortepian dźwięczał czysto, wyrażnie i jasno, a młoda artystka zaledwie dotykała pedału.

W drugiej części koncertu odegrała panna K. marsz weselny i taniec syfyd ze *Snu nocy letniej* Mendelsohna, układu Liszta. Trudną tę transkrypcję odegrała koncertantka wybornie, jak wytrawny wirtuoz, z godną podziwu śmiałością i dystynkcją. Kwartet wokalny Kückena, odspiewali wymienieni już amatorzy wcale dobrze; lepszego kwartetu nie posiadamy we Lwowie. Następnie koncertantka odegrała koncert Beriota na skrzypce z akompaniamentem pana Stengla. Gra panny K. nie była i tu bez zalet, lecz nie wyrównała fortepianowej; dlatego śmielibyśmy radzić szanownej artystce, aby skupiła swoje siły, zamiast je rozstrzelać i oddała się wyłącznie grze na fortepianie. Zakończył się koncert symfonicznym poematem Liszta p. t. *Orfeusz*, w którym uczestniczyli okrom panny K. pp. Stengel, Wollmann, Schwabel i Tch. Utwór ten za błąd nieco jako całość, lubo mieszczący w sobie świetne ustępy, wykonano bardzo starannie. W ogólności koncert młodziuchnej wirtuozki jak najlepsze na publiczności sprawił wrażenie, co się przebiegało w nieustających oklaskach. Panna K. jest bez wątpienia najwięcej utalentowaną z wszystkich dyletantek, jakie dotychczas występowały; przynosi zaszczyt swojemu nauczycielowi, p. Stenglowi, i ma przed sobą piękną przyszłość, jeśli wytrwa nadal w pracy.

Notatki literacko-artystyczne.

× **O Arturze Grotgerze**, znajdujemy obszerniejszy artykuł w *Neue freie Presse*, której cała jedna stronica, p. t. *Kunstblatt*, poświęcona jest malarzom polskim. Autor tego artykułu, p. W. Goldbaum, streszcza lub powtarza, co tamtego roku na podstawie notatek i listów artysty napisał w *Przeglądzie Polskim* hr. Stanisław Tarnowski. P. Goldbaum nie uważał jednak za rzecz przyzwoitą zacytować źródło. W tym samym numerze *Nowej Pressy* spotykamy artykuł E. Ranzoniego o *Iwanie Groźnym* Matejki. Głosy dzienników wiedeńskich o tym najnowszym utworze polskiego mistrza, dotąd nie odznaczające się wcale przychylnością, zestawimy później.

— **Akademii umiejętności.** Dnia 1go b. m. odbyło się posiedzenie Wydziału filologicznego Akademii umiejętności, na którym sekretarz Akademii profesor Józef Szujski złożył zwrócone przez komisję językową, prace zalecone do druku: dra Wł. Wisłockiego, „Kodeks łacińsko-polski z połowy XV. w.“, *Glossa super epistolas per annum dominicales*, ułożona r. 1447 przez dominikanina polskiego; dra J. Kopernickiego: „Spostrzeżenia nad właściwościami językowymi w mowie górali beskidowych“, z dodatkiem słowniczka wyrazów góralskich; Aleks. Petrowa: „Głosownia dolno-łużyckiego języka“. Następnie złożył sekretarz Szujski pracę drukowaną X. J. Polkowskiego, „Dawny zabytek języka polskiego, w Żywocie ojca Amandusa“, celem orzeczenia, czy pisany zabytek zasługuje na bliższe opracowanie i wydanie. Pracę tę, jakoteż rękopis, pochodzący z biblioteki hr. Jerzego Szembeka „Psałterz Dawida“, pisany r. 1536, uchwalono udzielić ko-

GOSPODARSTWO I HANDEL.

○ Ruch na kolejach galicyjskich.

W ostatnich ośmiu dniach mieliśmy jeszcze ciągle zimę w całym tego słowa znaczeniu; dnia 1. kwietnia spadł obficie śnieg, który jeszcze pogorszył stan dróg już i tak zupełnie popsatych. Utrudniona komunikacja w związku z zmiennymi cenami zboża na targach zagranicznych wpłynęła głównie na to, że handel zbożowy mimo to, iż z zagranicy przybyło kilku kupców, miał przebieg bardzo ospały. Kupcy z Wiednia, Czech i górnego Śląska zwiedzili Czerniowce i dopytywali się za pszenicą i żytem. Równie ospałym był obrót na kolejach rosyjskich, które pod wpływem złych dróg dowozowych i lichych cen wykazują jeszcze znacznie mniejsze dochody z przewozu zboża, niż nasze koleje. I tak u. p. kolej Kijowsko-Brzeska miała w tym roku znaczny ubytek w swych dochodach, co przypisać należy także okoliczności, że należności frachtowe poznała do tego stopnia, iż o zyskach obecnie marzyć nie może. Kolej Lwowski-Czerniowiecka dowiozła w tygodniu zeszłym 59.420 centnarów towarów, najwięcej pszenicy, żyta, kukurudzy i owsa. Wywiozła 3200 cent. spirytusu, 6200 cent. drzewa, 289 sztuk wołów i 5000 centnarów węgla kamiennego. Ruch osobowy był ożywiony. — Kolej Karola Ludwika miała cokolwiek większe prześылki zbożowe a w Brodach znaczniejszy dowóz zboża. Do Podwołoczysk, Tarnopola i Brodów dowieziono w zeszłym tygodniu 62.000 centnarów zboża i owoców strączkowych; znaczniejsze dowozy powinny być potrwać dłuższy czas, albowiem po świętach, młyny galicyjskie chcą korzystać z niskich cen, zakupując dużo zboża. Ruch osobowy był normalny. — Kolej Arcyksięcia Albrechta miała w ostatnich ośmiu dniach znaczny ruch frachtowy. Wywiozła 6125 centnarów drzewa, 2000 centnarów spirytusu, 485 cent. żelaza i 3100 centarów zboża i maki. Ruch osobowy był cokolwiek większy. — Kolej Nadniestrzańska wywiozła 1650 centnarów oleju i wosku ziemnego, 420 cent. soli, 5100 cent. drzewa i 2800 centnarów zboża i produktów mącznych. Przewiozła także dość znaczne transporty spirytusu. Ruch osobowy polepszył się. — Kolej węgiersko-galicyjska wywiozła do Pesztu 1261 centnarów spirytusu a próżne bezcki z spirytusu, transportowane w bardzo znacznej ilości z Węgier wskazują na to, że wywóz tego artykułu potrwać jeszcze przez dłuższy czas. Z Węgier dowiozła ta kolej do Galicyi 720 cent. oleju, 932 cent. szkła i towarów szklanych, 118 cent. krochmalu, 220 centnarów świec i mydła, 98 cent. wina i 142 cent. wełny. Ruch osobowy wzmoógł się cokolwiek w ostatnich 8 dniach. — Kolej północna Cesarza Ferdynanda miała w ostatnich ośmiu dniach na swych liniach galicyjskich słaby ruch towarowy, co przypisać należy stagnacji poświatycznej w handlu zbożowym. Nizkie ceny węgla kamiennego i niestająca zima wpłynęły na to, że na Wschód odeszły znaczne transporty tego artykułu opałowatego.

Wiedeń, 5. kwietnia (Tel. Gaz.

Lw.) Na dzisiejszym targu w St. Marx spód wołów wynosił 3394 sztuk, a mianowicie 2453 węgierskich, 559 galicyjskich i 382 niemieckich. Ruch handlowy był ospały z powodu małej konsumpcji, a ceny spadły w porównaniu z cenami ubiegłego tygodnia. Płacono od centnara: za woły węgierskie 24—28½ złr., za galicyjskie 24½—26½, za niemieckie 25—28½ a nawet 29 złr.

* W krajowej szkole gospodarstwa lasowego, rozpoczyna się drugie półrocze dnia 5. kwietnia 1875. Na pierwszym kursie wykładać będą: matematykę i fizykę dr. T. Stanecki; chemię dr. B. Budziszewski; zoologię dr. Z. Romer; botanikę i zarys geognozy prof. W. Tyniecki; stylistykę dr. A. Zgórski; rysunki linearne prof. L. Marconi; uprawę lasu prof. W. Tyniecki.

Na drugim kursie wykładać będą: o siedlisku lasu (gleba, klimat) prof. W. Tyniecki; miernictwo młyn. B. Dąbkowski; zarys inżynierii leśnej prof. J. Jägermann; zarys ustawodawstwa i ekonomii krajowej dr. E. Till; użytkowanie lasu; urządzenie lasu i administrację leśną dyrekt. H. Strzelecki.

Oprócz właściwych, do poszczególnych przedmiotów przywiązanych ćwiczeń, prac praktycznych i wycieczek, użyta zostanie reszta wolnego od nauki czasu, do obznajomienia

uczniów z obchodzeniem się z bronią palną i z użyciem konia do służby.

Według § 2. statutu organizacyjnego, uczęszczać wolno tylko na niektóre przedmioty wykładane, uczniom nadzwyczajnym i gościom; bliższych objaśnień pod tym względem udziela na żądanie Dyrekcyja.

OSTATNIA POCZTA.

Otwarcie sejmiku krajowego

nastąpiło dzisiaj o godzinie 1. po południu. Przedtem odbyły się uroczyste nabożeństwa w kościele katedralnym i cerkwi gr. kat.

Przed godziną pierwszą zgromadzili się posłowie w sali. Galerye i łóże przepelnione publicznością. O godz. 1. wprowadził J. E. p. Namiestnik hr. Gołuchowski nowo mianowanego Marszałka krajowego J. E. p. hr. Alfreda Potockiego do sali obrad i przedstawił Go sejmowi.

Następnie J. Eksc. hr. Potocki, który ubrany był w stroju narodowym i miał na sobie insygnia orderu Złotego Runa, wstąpił na miejsce marszałkowskie, i otworzył posiedzenie, a powoławszy na sekretarzy pp. Jasińskiego, Badeniego Józ., D. Abrahamowicza i X. Zaklińskiego, przemówił do sejmiku, wyrażając, że powołany na wielce zaszczytne stanowisko marszałka, czuje głęboko ważność przyjętych obowiązków, i zapewniając, że starać się będzie uczynić im zadość. „Nie łatwo mi będzie — mówił dalej J. Eksc. p. marszałek — zastąpić męża, który od samego początku przewodniczył w sejmie, którego nazwisko zrosło się z tem zgromadzeniem, i którego bezstronność i obojętność na zawsze pozostanie nam w miłej pamięci.“ (Oklaski w Izbie).

W końcu objął J. E. p. marszałek pewność, że oddając to uznanie byłemu marszałkowi jest tłumaczem uczuć całego sejmiku (ponowne oklaski) — i wyraził nadzieję, że sejm gorliwie weźmie się w tej ostatniej sesji do załatwienia spraw ważnych dla kraju. Mowę swoją, którą tu tylko pobieżnie dzisiaj szkicujemy, zakończył J. E. p. marszałek trzykrotnym okrzykiem na cześć Najj. Pana, który to okrzyk zgromadzenie sejmowe z zapalem powtórzyło.

Następnie zabrał głos Jego Excell. p. Namiestnik, witając sejm, który po kilkumiesięcznej zaledwie przerwie znowu się zbiera, i wyrażając nadzieję, że sejm zajmie się pilnie sprawami, które kraj żywnie obchodzi. Do takich spraw zalicza J. E. p. Namiestnik ustawy, traktowane już na ubiegłej sesji, a mianowicie ustawę drogową, sanitarną, ustawę o podniesieniu chowu bydła i ustawę propinacijną. Potem przedstawił J. E. p. Namiestnik sejmowi JW. wiceprezidenta O. Bartmańskiego jako komisarza rządowego. Z przedłożeń rządowych wymienił J. E. p. Namiestnik przedłożenie o podziale terytorjalnym na okręgi sądowe i zamknięcie rachunków funduszu indemnizacyjnego za rok 1874.

Gdy J. E. p. Namiestnik skończył swe przemówienie, zabrał głos J. E. p. marszałek oddając cześć pamięci zmarłego posła Agospowicza. Izba wyraziła swój żal po tej stracie powstaniem z miejsc.

Notując dziś przed samem zamknięciem dziennika dorywczo szczegóły pierwszego posiedzenia, odkładamy dokładniejsze sprawozdanie do jutra.

W ciągu podróży z Cormons do Wenecyi przyjmowano Najj. Pana wszędzie uroczysto; dworce kolejowej przybrane były włoskimi i austriackimi barwami, wszędzie ustawiano kompanie honorowe wojska; na dworcach przyjeżdżali cesarza naczelnicy władz, reprezentanci rad miejskich i liczna publiczność wśród okrzyków uniesienia. Na dworcu kolejowym w Wenecyi oczekiwali cesarza, król, królewicz, dygnitarze cywilni i wojskowi, oraz kompania wojska 71 pułku liniowego. Dworzec przybrany był włoskimi i austriackimi sztandarami. Gdy nadjechał pociąg dworski, wyszedł król naprzeciw cesarza. Obydwaj monarchowie uściskali się, a królewiczom podał cesarz rękę; w tem odezwał się hymn austriacki. Gdy obydwaj panujący weszli do pawilonu przy placu portowym, z niezliczonych tłumów publiczności ozwały się okrzyki uniesienia. Przybycie cesarza przywitały salwy armatnie. W umyśle dla cesarza urządzonej gondoli zajęli miejsca: cesarz, król włoski i następca tronu, do innych gondoli wsiedli królewicz Amadeusz, Thomas, Wimpffen, Menabrea i cały orszak cesarski. W niezliczonej liczbie gondoli płynęli następnie dostojnicy Wenecyi w stroju galowym. Wszystkie brzozy, wschody, palace, przepełnione były widzami. Z przystrojonych balkonów przyglądały się damy. W ciągu półgodzinnej żeglugi przez Canal

grande, witano ciągle monarchów z entuzjazmem. Liczne wojskowe i prywatne orkiestry przygrywały hymn austriacki. Pogoda prześliczna. — Przybycie monarchów na plac św. Marka przedstawiało imponujący widok. Robiąc rewie wojska obeszli monarchowie plac ten dwa razy. Przybywszy do rezydencji został cesarz powitany przez małżonkę następcy tronu, ministrów i prezesów obudwu Izb, którzy z balkonu przyglądali się rewii wojska. Tłumy ludu wywołały ciągłymi okrzykami radości monarchów na balkon. Skoro się więc tylko pojawił cesarz z królem, zaczęły się owacje bez końca. Na placu św. Marka ciągle tłumy publiczności. Wjazd cesarza był prawdziwie uroczysty, przyjęcie nader serdeczne. Widać można wielu włoskich i austriackich oficerów w jak najserdeczniejszych z sobą stosunkach. Ciągłe jeszcze przybywają do miasta obcy.

Köln. Ztg. donosi, że rząd pruski zgodził się na poprawkę Wehrenpfenniga aby wstrzymano duchowieństwu katolickiemu wypłaty także z majątku kościelnego gmin. Po takim oświadczeniu rządu zostanie owa poprawka niezawodnie przyjęta.

Do Augsburg. Ztg. telegrafują z Berlina że nota rządu niemieckiego, wysłana w lutym do Bruxelli (obacz Niemcy) miała za przedmiot wyłącznie sprawę niemieckiego zamachu Duchaine na życie ks. Bismarcka.

Univers potwierdza, że Chambord wezwał zwolenników swoich w Izbie wersalskiej do wzięcia udziału w wyborach senackich.

TELEGRAMY GAZETY LWOWSKIEJ.

Wenecya, 6. kwietnia. Powitanie

wzajemne obu Monarchów było nader serdeczne. Najj. Pan uściskał i kilkakrotnie ucałował króla włoskiego. Po przybyciu do rezydencji zrobił król Najj. Panu półgodzinną wizytę, którą Najj. Pan zaraz odwzajemnił. Następnie odwiedził Cesarz żonę następcy tronu, a potem przyjmował włoskich ministrów, prezydentów obu Izb parlamentu, reprezentantów władz weneckich, ciało konsularne. Poseł Wimpffen i konsul generalny Pilat, przedstawili Najj. Panu poddanych austriackich. O piątej godzinie był patryarcha wenecki na posłuchaniu najpierw u króla włoskiego następnie u Najjaśniejszego Pana. Obaj monarchowie przejęci są widocznym zadowoleniem z spotkania. Oświetlenie miasta wypadło z nadzwyczajną świetnością. Okręty w porcie pały światłem bengalskiem. Hymn austriacki i marsz królewski witała publiczność hucznymi oklaskami. Obaj monarchowie, gdy weszli na balkon przed 9. godziną, przyjęci zostali przez ludność okrzykami uniesienia. Bal wypadł nadzwyczaj świetnie. Cesarz prowadził księżną następczynię tronu, która pierwszego kadryla tańczyła z Andrassym; księżę Geny tańczył z hrabiną Wimpffen. Obaj monarchowie odbywali *cercle*, a o pół do 2giej godziny opuścili bal.

Odpowiedz. redaktor: Władysław Zosiński.

W teatrze hr. Skarbka.

We Wtorek dnia 6. Kwietnia 1875.

HUGENOCI

Wielka opera w 5. aktach z francuskiego podług C. Scribego. Muzyka Giacomu Meyerbera.

Kapelmistrz pan Szirer.

O S O B Y :

Małgorzata Valois, hr. Nawarry	Pna. Kramer.
Hr. de St. Bris, guber. Louvru	P. Koncewicz.
Walenty, na, jego córka	* * *
Raul de Nangis, szlachc. protes.	P. Zakrzewski.
Marceli, jego sługa	P. Borkowski.
Urban, paź	Pna. Schirer.
Hrabia de Nevers) królowej	Pna. Smarżewska.
Cossé) szlach. katol.	P. Köhler.
Tavannes)	P. Wojnowski.
Teru)	P. Salamon.
De Retz)	P. Rechen.
Meru) szlach. katol.	P. Bąkowski.
Maurevert)	P. Stauber.
Pierwszy)	P. Gimpel.
Drugi) muih	P. Brodowski.
Trzeci)	P. Stauber.
Bouis-rose, żołnierz	P. Mikulski.
Stróż nocny	P. Zieliński.
Paź hr. Nevers	Pna. Leszczewska.

Katolicka i protestancka szlachta i żołnierze, damy dworu, studenty, strażnicy, cyganie, paziołowie hr. Nevers, paziołowie królowej Valois, urzędnicy miejscy, wioślanie, lud.

* * * Pani K. C. de CEPEDA.

Wstęp wolny uchylony.

misyi językowej. Członek Karol Witte złożył zdanie swe o wartości pracy p. Jana Gregorowicza z Żabia, obejmującej 329 wyrazów huculskich, z objaśnieniem tychże. Pracę tę odstąpiło komisji językowej. Nakoniec członek J. Szujski przedstawił pracę hr. Kazimierza Stadnickiego: «Troilus i Kressida», dramat Shakespeara, studium, i takową odczytał.

> O Wspomnieniach pani Wilkońskiej a mianowicie o pierwszej ich seryi, pisaliśmy już przy innej sposobności; wydana świeżo przez księgarnię Ludwika Merzbacha w Poznaniu druga, dwutomowa serya, pozwala nam nieco szerzej o nich się rozpisnąć. Treść pierwszej publikacji różni się bardzo od drugiej: w pierwszej znajdowaliśmy wielce ciekawe i cenne przyczynki do historii literatury anegdotycznej, szczegóły z życia literatów, opisy recepty literackich w stolicy itd. Część druga zaś maluje, jak zapowiada tytuł, »życie towarzyskie na prowincyi w Kongresówce«. Jakkolwiek zakres tych wspomnień różny, z niemniej szym czyta je się z zajęciem. Szanowna autorka niezawasze pozostaje wierną tytułowi; owszem często odbiega od zakreślonego z góry tematu i pisze o rzeczach, nie mających nic wspólnego z życiem towarzyskim na prowincyi. Nie mamy jednak wcale powodu do utyskiwania na tę dowolność, bo dzieło na tem zyskuje wiele, bo dzięki wplatanym dość często epizodom staje się barwnym i pełnym rozmaitości, jakiemby nie było, gdyby w skład swój nie było przyjęło tych ubocznych żywiołów. Ażeby same stosunki prowincjonalnego pożycia były mogły dostarczyć materiału aż na dwa tomy, musiałyby to życie nosić na sobie odrębną cechę, musiałyby więcej obfitować w charakterystyczne wypadki. Wypełniając książkę szczegółami z tegoż przedmiotu, byłaby szanow. autorka popadła niechybnie w częstą monotoność i wodnistą rozwlekłość; dlatego też szczęśliwym był jej pomysł połączenia jedną nicią opowiadania rozlicznych innych spraw i okoliczności. Najciekawszym bez wątpienia z pomiędzy tych epizodów jest opowieść o osobliwej w swoim rodzaju postaci, Józefie Majchrowiczównie. Jest to drugi tom niejako Agnieszki Machówny, awanturnicy z XVII. wieku, znanej czytelnikom naszym z odcinka p. n. *Samozwanka*. Józefa podobnie jak jej poprzedniczkę przed dwustu laty, lubo niskiego pochodzenia, bo córka ogrodnika z Ozacza, w Kościńskim (w Wielkopolsce) uiała przez długie lata w różnych okolicach uchodzić za wielką damę, prześladowaną przez los i ludzi a przybierając różnemi czasami różne, bardzo arystokratyczne nazwiska, doznawała sympatyj i opieki ludzi takich jak s. p. Tytus hr. Dziąłyński, Seweryn hr. Mielżyński i inni. Chwytała i więziona po lat kilka, nie zrażała się tem wcale, lecz na nowo próbowała szczęścia. Mielśmy sposobność w aktach sądowych miasta Ostrowa, gdzie siedziała przez trzy lata, czytać ściągane z niej protokoły, i podziwialiśmy spryt oszustki. Ostatnim ze znanych jej debiutów był pobyt w r. 1872 we Lwowie, gdzie na wstępie przyznała się do pokrewieństwa z pewnym młodym literatem i wmowiła w niego, że istotnie z nim spowinowacana. Cieszyła się tu protekcją i czynną pomocą osób wysoko położonych, aż wreszcie wydało się oszustwo. Można się spodziewać, że przycupnawszy gdzieś na czas pewien, znowu wypłynie na wierzch. Opowiadanie pani Wilkońskiej o tej awanturnicy jest w wysokim stopniu ciekawe i dramatyczne a tem ważniejsze — że stanowi cenny przyczynek do biografii nieodżałowanego chirurga filozofii, s. p. Augusta Wilkońskiego, męża szanownej autorki. Majchrowiczówna bowiem ujawniwszy opisem swojej niedoli tkliwe serca Wilkońskich, skłoniła autora *Rametek*, aby z nią wyruszył na prowincję szukać jej ciotki, hrabiny Gorajskiej, co pociągnęło za sobą więzienie. Z innych ustępów do najciekawszych należą: elekcyja pana Ignacego, obranego królem przez szlachtę drązkową, opisana z werwą chirurga filozofii — wiadomość o prof. Królikowskim — o córce sławnego malarza, Bacciarellego, więzionej w turmie przez niewdzięcznego kochanka, przewyborne facecje męża — i t. d. Najudatniejszą ze sylwetek w obrazie życia towarzyskiego na prowincyi, jest może sympatyczna i szlachetna postać pana marszałka. Pani Wilkońska opisuje z drobiazgową nieraz szczegółowością zjazd i zabawy sąsiedzkie — opowiada, jak ją wsadzano na stół, pito z jej bućki, przytacza listy miłostne p. Stanisława, stosowane do siebie improvizacye, własne okolicznościowe rymy, co często nie jest bez wdzięku. Najmniej może ciekawą częścią dziełka są zbyt obszernie powtarzane opisy wspomnień i wypadków historycznych, przywiązanych do opisywanej miejscowości. Są to wiadomości znane i suche, a niepotrzebnie odrywanej czytelnika od rzeczy ciekawszych. Żałować też wypada, że czcigodna autorka przytaczając dość częste cytaty łacińskie, nie dała ich do przejrzenia komuś, umiemy po łacinie; byłyby wówczas unikała tak rażących błędów, jak *rerum*, zamiast *rare* (str. 75. T. I.) i niebyłaby podsunęła Ciceronowi zdania, którego jak żywo nie wypowiedział, a mianowicie słów:

— I tyż to Katylinie, śmiałybyś mnie zdradzić?

(1133 2—3) **E d y k t.**

L. 10982. C. k. Sąd powiatowy w Chrzanowie podaje do powszechnej wiadomości, że celem zniesienia wspólnej własności odbędzie się przymusowa sprzedaż przez publiczną licytację gospodarstwa pod Nr. d. 16/sub rep. 96 w Myślachowicach położonego, składającego się z domu mieszkalnego, stajni, stodoły i gruntu objętości 12 morgów 694 kw. sążni w protokole oszacowania bliżej opisanego, w dniu 8. Kwietnia i 13. Maja 1875. każdą razą o godzinie 10. zrana w gmachu sądowym w Chrzanowie pod następującymi warunkami:

1. Cenę wywołania stanowi cena szacunkowa w kwocie 765 zł., wadyum wynosi 76 zł. w. a.
2. Na powyższych dwóch terminach może być realność ta tylko powyżej lub za cenę szacunkową sprzedana.
3. Cena kupna ma być w całości złożoną w dniach 30tu po prawomocności uchwały akt licytacji zatwierdzającej.

Reszta warunków tudzież akt oszacowania mogą być w registraturze Sądu przejrane.

Chrzanów, dnia 17. Lutego 1875.

(974 3—3) **E d y k t.**

L. 3411. C. k. Sąd obwodowy w Tarnowie zawiadamia z miejsca pobytu nieznanego Jędrzeja Sochę, że w skutek prośby Małki Zinger nakaz płatniczy sumy 130 zł. w. a. w dniu 2. Lipca 1874. i 13.192 przeciw niemu wydany ustanowionemu kuratorowi p. adw. Dr. Psarskiemu, któremu zastępcę p. adw. Dr. Forysta przydano, doręczonym został.

Tarnów dnia 4. Marca 1875.

(1005 3—3) **E d y k t.**

L. 4037. C. k. Sąd krajowy jako Trybunał handlowy wzywa każdego, ktoby zaginiony weksel z daty Kraków 18. Stycznia 1875. na 250 zł. a. w. opiewający na własne zlecenie Hirscha Marguliesia płatny, akceptowany przez Apolinarego Walczewskiego, z terminem zapłaty dnia 2. Marca 1875. w Krakowie, posiadał, takowy w przeciągu 45 dni licząc od dnia 3. Marca 1875. włącznie, przedłożyć, lub wykazać prawa swe do takowego roszczone, pod tym rygorem, że w razie przeciwnym weksel ten będzie uznany za nieważny.

Kraków dnia 20. Lutego 1875.

(1000 3—3) **E d y k t.**

L. 4327. C. k. Sąd obwodowy w Przemyśle podaje do publicznej wiadomości, że otworzony tutejszo-sądowa uchwałą z dnia 17. Lutego 1875. do l. 2168 konkurs do majątku Racheli Ley Pfeffer uchwałą z dnia dzisiejszego zniesionym został.

Przemyśl dnia 19. Marca 1875.

(1115 2—3) **E d y k t.**

Nr. 14.304. C. k. Sąd powiatowy w Chrzanowie podaje do powszechnej wiadomości, że w sprawie egzekucyjnej Hirscha Schneidera przeciwko Annie Kumalinie o zaspokojenie sumy 102 zł. w. a. z pn. odbędzie się przymusowa sprzedaż przez publiczną licytację gospodarstwa gruntowego pod Nr. 129 w Płazie położonego, dłużniczki Anny Kumaliny własnego, składającego się z domu drewnianego, stodoły i gruntu objętości 8 morgów 1399 kw. sążni, nie stanowiącego ciała tabularnego, w dniu 29. Kwietnia i 3. Czerwca 1875. każdą razą o godzinie 10. zrana w gmachu sądowym w Chrzanowie pod następującymi warunkami:

1. Cenę wywołania stanowi cena szacunkowa w kwocie 1479 zł., wadyum wynosi 148 zł. w. a.
2. Na obydwóch terminach może być realność ta tylko powyżej lub za cenę szacunkową sprzedana.

Chęć kupna mający winien będzie przed rozpoczęciem licytacji złożyć wadyum w kwocie 148 zł. w. a. wgotówce, lub w obligacjach państwowych wedle kursu.

Po ukończeniu licytacji wadyum nabywcy zatrzymane a reszty licytantów tymże zwróconem zostanie.

3. Cena kupna ma być w całości złożoną w dniach 30tu po prawomocności uchwały akt licytacji zatwierdzającej.

Reszta warunków tudzież akt opisanie i oszacowania mogą być w registraturze Sądu przejrane.

Chrzanów dnia 8. Marca 1875.

(1128 3—3) **E d y k t.**

L. 983. C. k. Sąd obwodowy w Tarnopolu niniejszem wiadomo czyni, iż celem ściągnięcia przez Saula Leinberga przeciw Parafteniowi Zawidowiczowi wywalczonej kwoty 6 zł. 79 ct. w. a. odbędzie się publiczna licytacja realności dłużnika Paraftena Zawidowicza własnej, ciała tabularnego nie stanowiącej

w Tarnopolu pod n. k. 1760 położonej a to w trzech terminach, na dniu 8. i 22. Kwietnia i 7. Maja 1875. każdym razem o godzinie 10. przed południem w zabudowaniu c. k. Sądu obwodowego w Tarnopolu, przyczem się ustanawia jako cenę wywołania kwotę 170 zł. w. a. jakoteż, iż przy pierwszych dwóch terminach, realność taponiziej ceny szacunkowej sprzedaną nie zostanie.

Resztę warunków licytacyjnych mogą strony interesowane przejrzeć w registraturze sądowej.

Zarazem ustanawia się dla wierzycieli, którzyby po wydaniu niniejszej uchwały prawo zastawu na dłużniczej realności nabyli, kuratorem adwokata krajowego Dr. Łuczakowskiego w Tarnopolu.

Tarnopol, 15. Lutego 1875.

(1059 3—3) **E d y k t.**

L. 115. C. k. Sąd powiatowy w Podhajcach podaje niniejszem do wiadomości, że celem zaspokojenia wywalczonych kosztów sądowych i egzekucyjnych w kwocie 15 zł. 3 zł. 61 ct., 3 zł. 50 ct., 1 zł. 34 ct., 2 zł. 62 ct., 2 zł. 36 ct., 6 zł. 36 ct., 1 zł. 44 ct., 5 zł. 68 ct., 2 zł. 86 ct. w. a., jakoteż i niniejszych kosztów 15 zł. 41 ct. w. a. na rzecz Jachila Ganza dozwala się publiczną sprzedaż w drodze egzekucji praw własności Leizora Majera Terkla zainstalowanych w stanie czynnym realności pod Nr. 213 w Podhajcach ut Dom. II. pag. 197 n. 5 haer., jakoteż z obowiązania Jachila Ganza zainstalowanego w stanie bierzym realności tejże Dom. II. pag. 202 n. 6 on. na rzecz Leizora Majera Terkla i w tym celu wyznacza się 3 terminy na dzień 15. Kwietnia 1875., 13. Maja 1875. i 10. Czerwca 1875. każdą razą o 10. godzinie rano w tutejszym Sądzie.

Wartość szacunkowa wynosi 92 zł. 50 ct., wadyum 10 zł. w. a.

Podhajce 1. Marca 1875.

(1106 3—3) **E d i f t.**

Zahl 799. Vom Stanislaw f. f. Kreisgerichte wird hiemit bekannt gemacht, daß zur Vereinfachung der durch Gittel Frisch wider die liegende Maffe des Abraham Frisch erlegten Wechselforderung pr. 2000 fl. österr. Währ. sammt Nebengebühr die executive Feilbietung der liegenden Maffe nach Abraham Frisch gehörigen $\frac{3}{4}$ Theile der Realität C. Nr. 633 $\frac{1}{4}$ in Stanislaw hiergerichts am 29. April und 3. Juni 1875 um 10 Uhr Vormittags stattfinden wird.

Der Ausrufungspreis beträgt 3144 fl. 51 fr. 51 B.

Das Nadium beträgt 315 fl.

Die übrigen Feilbietungs-Bedingnisse, der Grundbuchs-Auszug und der Schätzungsakt können in der hiergerichtlichen Registratur eingesehen werden.

Gegen werden die Interessenten und zwar die Bekannten zu eigenen Händen, dagegen der dem Leben und Wohnorte nach unbekannten Meschulim Schrotter, wie auch jene Sabgläubiger, die nach dem 24. December 1874 dngliche Rechte auf obgenannte Realitätsantheile erworben haben, oder denen die Exekutionsbescheide gar nicht oder nicht rechtzeitig zugestellt werden könnten, durch den hiemit in der Person des Herrn Advokaten Ewinowicz mit Substituierung des Advokaten Bar dach befehlten Curators und mittelst Obiectes verständigt.

Stanislaw, den 24. Februar 1875.

(1129 3—3) **Obwieszczenie.**

Nr. 749. C. k. Sąd powiatowy w Podbużu zawiadamia, że w sprawie Dyrekcyi c. k. Zakładu kredytowego włościańskiego we Lwowie przeciw Iwanowi Potiuk o zapłatę sumy 300 zł. w. a. z pn. odbędzie się w c. k. Sądzie powiatowym w Podbużu dnia 29. Kwietnia, 14. i 28. Maja 1875. o 10. godzinie rano przymusowa sprzedaż przez licytację realności Jana Potiuka pod l. 19/59 w Mokrzauach położonej.

Akt oszacowania i warunki licytacji przejrzeć można w c. k. Sądzie powiatowym.

Podbuż 26. Lutego 1875.

(1139 3—3) **K o n k u r s.**

L. 2215. Na 22. nowo systemizowanych posad adjunktów Sądów powiatowych w Galicyi wschodniej.

Na te posady zamianować się mający obowiązani będą, w miarę potrzeby, przy którymkolwiek c. k. Sądzie Galicyi wschodniej dać się używać i z urzędu za wynagrodzeniem przypadających normalnych należności, do innego Sądu Galicyi wschodniej dać się przenieść.

Prośby o nadanie takiej posady w terminie 14-dniowym od trzeciego umieszczenia tego ogłoszenia w Gazecie Lwowskiej, przez ich dotyczące przełożenia wprost do niniejszego Prezydium wnieść należy.

Z Prezydium c. k. wyższego Sądu krajowego.

Lwów dnia 1. Kwietnia 1875.

Doniesienia prywatne.

1159

K. k. privil. allgemeine

österreichische Boden-Credit-Anstalt.

Bei der am 1. April 1875 stattgehabten vierzehnten Ziehung der 5% 33jährigen Pfandbriefe der k. k. privil. allgemeinen österreichischen Boden-Credit-Anstalt wurden nachfolgende Nummern gezogen:

a fl. 100: Nr. 375, 619, 711, 1276, 1772, 2668, 3031, 3919, 4193, 4352, 4679, 4938, 5699, 6082, 6486, 7039, 7546, 7972, 8194, 8668, 8840, 9049, 9448, 9616, 9694, 9910, 10386, 10490, 10639, 10872, 11163, 11528, 12651, 12653, 12908, 13215, 14034, 14507, 15619, 16271, 16540, 17076, 17808, 19008, 19170, 19267, 19388, 19776, 19979, 20037, 20095, 20151, 20521, 20638, 20682, 20987, 21023, 21070, 21131, 21332.

a fl. 1000: Nr. 1528, 2921, 3419, 3423, 3772, 4075, 4342, 5517, 5773, 6593, 8393, 8953, 9855, 10834, 11168, 12182, 12515, 12595, 13030, 13536, 14759, 14939, 15173, 15221, 15715, 15827, 16295, 16725, 17447, 17785, 17794, 17831, 17947, 18375, 19389, 19638, 20074, 20513, 20537, 21186, 22327, 22481, 22682, 22754, 22864, 23099, 23150, 23843, 23411.

a fl. 5000: Nr. 10, 80, 439, 500, 646.

Die Rückzahlung der gezogenen Pfandbriefe erfolgt vom 1. Juli 1875 an bei der **Centralcassa in Wien** und bei dem Hause **M. A. v. Rothschild & Söhne in Frankfurt a. M.**

Die Verzinsung dieser Pfandbriefe hört mit 1. Juli 1875 auf.

Nachverzeichnete, bereits bei den früheren Verlosungen gezogene Pfandbriefe der Anstalt sind bis heute nicht eingelöst worden und zwar:

a fl. 100: Nr. 52, 92, 486, 511, 710, 1057, 1379, 1415, 1418, 1829, 1903, 1909, 2341, 2602, 2953, 3476, 3653, 3753, 3973, 4114, 4168, 4179, 4361, 4410, 4531, 4952, 4966, 5032, 5033, 5194, 5226, 5275, 5365, 5453, 5726, 5830, 5867, 5944, 6083, 6311, 6341, 6373, 6525, 6930, 7198, 7478, 7526, 7536, 7712, 7934, 8466, 8552, 8591, 8742, 8827, 8849, 8904, 8974, 9123, 9197, 9372, 9601, 9772, 9848, 10417, 10451, 10652, 10714, 10900, 11089, 11264, 11276, 11444, 11725, 11827, 11845, 12077, 12408, 12761, 12957, 13049, 13159, 13396, 13466, 13551, 14207, 14285, 14341, 15678, 16432, 16537, 16738, 16906, 16996, 17397, 17608, 18109, 18208, 19133, 19282, 19395, 19633, 20016, 20107, 21156, 21373.

a fl. 1000: Nr. 49, 632, 1427, 2231, 2260, 2408, 2743, 2909, 2996, 3226, 3347, 3459, 3524, 3586, 3863, 3882, 4006, 4401, 4541, 4659, 4889, 4894, 4935, 4982, 4984, 5360, 5559, 6134, 7382, 8268, 9032, 9214, 9460, 9973, 10293, 19426, 11832, 12283, 12296, 12412, 12623, 13020, 13136, 13445, 13562, 13812, 13970, 14581, 14621, 14729, 15450, 16371, 16840, 16873, 17745, 18179, 18180, 19068, 19333, 19708, 22600.

a fl. 5000: Nr. 163.

Obwieszczenie. 1:80 1—3

L. 1309 Dyrekcyja galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego obwieszcza niniejszem, że na podstawie §. 63 Ustaw, kapitały 5513 zł. 44 ct. m. k. czyli 5820 zł. 92 ct. w. a. i 5087 zł. 47 ct., 14590 zł. 65 ct. w. a. listami zastawnymi, z większych sum 9000 zł. m. k. 6000 i 14900 zł. w. a. na hypotekę dóbr Łonie w powiecie Przemyślańskim położonych W. Pana Seliga Hahn własnych, z tego Towarzystwa wypożyczonych z dniem 1. Stycznia 1874. jeszcze pozostałe, wraz z odsetkami i należnościami podrzędniemi, właścicielowi tych dóbr wypo-

wiedziane zostają, z tym dodatkiem, ażeby w przeciągu sześciu miesięcy takowe, pod rygorem egzekucyi, mia-nowicie licytacyi dóbr hypotekę podległych, do kasy Towarzystwa kredytowego ziemskiego były złożone.

We Lwowie dnia 24. Marca 1874

Bez bolu
lekarstwami nieszkodliwymi leczy podług najnowszej i najdoskonalszej metody **gruntownie**, bez przerwy zatrudnienia i pod naciśniętą dyskretyą wszelkie **słabości tajemnicze i skórne**
lekarz prakt. Medycyny, Chirurgii i Akuszer, specjalista chorób tajemniczych **Jan Kurpiel**
mieszkający przy ulicy Sobieskiego Nr. 12, I. piętro (gdzie administracja „Gazety Narodowej”), ordynuje od 8 — 12 przed-, od 1 — 5 popołudniu. Zaradza także impotencyi (osłabieniu siły męskiej) polucyi, upławem kobiet, bladaczce i nieplodności. Na honorowane listy udziela rady bezzwłocznie i służy lekarstwami. (1122 3—)

Ogier 8mioletni
pół krwi Arabskiej 16. miary — jest zaraz za mierną cenę do sprzedania.
Państwo Kutkorz — poczta Krasne stacya Kutkorz. 1169 2—3

Przewyborne
przez „Suez-Odesse“ sprowadzane **Herbaty chińskie**
po złr. 4.60, 3.80, 3.40, 2.80 i 1.80, wystawki z herbaty po złr. 1.20 za funt wagi wiedeńskiej tylko w handlu
Stanisława Markiewiczza we Lwowie. (1123 3—)

BALSAM VETORINIEGO
Od 70 lat bez żadnej reklamy znany i przez znakomitości lekarskie uznany i zalecony jako niezawodny środek na reumatyzm, osłabienie nerwów, kurcze, ból zębów, flukye, szczególnie na rany i poparzenia. — Dostad można w każdej aptece i w fabryce we Lwowie, flakon po 1 zł. 50 ct.

Reuschestrasse 20 **Wroclaw** Reuschestrasse 20
Poszukujących posadę
w jakimkolwiek bądź zawodzie
w kraju lub za granicą umieszcza zaraz lub później
Central - Versorgungs - Bureau „Nordstern“ w Wroclawiu.
Zapytaniom listownym załączyć należy markę listową.
Dla nadawców posad bezpłatnie.

KANTOR WYMIANY
c. k. uprzyw. galic.
akcyjnego Banku Hipotecznego
kupuje i sprzedaje **wszystkie efekta i monety**
pod warunkami najprzystępniejszymi.
Wszystkie polecenia z prowincyi wykonują się bezzwłocznie po kursie dziennym. (1121 3—)